

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Reklám cikkek.

Irta: Z. M. ifjú.

Ne tessék megijedni nyájas olvasó, ez nem annak íródott. Mert a reklám cikkek két főkélléke van. Először is megvan rendelve, másodsor és főként megvan fizetve. Nos az én írásom e két főkélléket nélkülözi, tiszta dolog tehát, hogy nem reklámciikk, s ha mégis olyan izű lenne a végén, meg ne gyanúsítsanak miatta.

A napokban olvastam egy cikket. Vidéki napilapban, hírek előtti rovatban. Mellesleg jegyzem meg, hogy sokak előtt ez a rovat legkedvesebb. — A cikk írója úgylátszik jól tudta ezt. Több-kevesebb ügyességgel, de mindenesetre teli torokkal s nagyhangú frázisokkal verte a futkosó rikkancsoktól, — az inasgyerekektől, a piaci kofáig mindenki „Est”-et követelt. — Pedig azok a pár fillérek ezeknél az embereknél legbecesebbek. Mégis hogyan adták azért a lap-

ért. Azt látni kellett. A szemükben ott égett s a vastag húsos ujjaiakon ott vonaglott, reszketett a vágy: az újságotvasás telhetetlen szomjassága.

— Hogy megdöbentem, hogy sajnáltam ez embereket: — természetesen. Ám megütökzöm nem szabad lett volna. Hisz ez a boszorkányos térhódítás az ellenség lapjainál mindennapi.

Nem is rég, csak alig pár hete látam a vásártéren egy szekér előtt állva pöttöm paraszt gyereket. Lehetett tíz éves.

— Két hatalmas ökör nézett farkasszemet a fiúval. Bizonyára ügyelni kellett volna neki az állatokra. S a fiú, ott a vásár bábeli zür-zavarában, emberek, állatok taszigáló koaszában, úgy állt szembe a két villogó szemű monstrum ökörrrel, mint egy éreszobor, kezében a „Nap”, szemében valami lázas elmerülés, messze túl ökrökön, vásáron, embereken, ki tudja hol? — riadtan néztem hol a gyerekekre, hol az ökörkre.

S azt gondoltam. Istenem! Hát nem mese a népmonda, hogy a gyermekeket hét angyal is örzi, ha veszély környezi.

Pedig, pedig — nagyobb veszélyben forgott szegénykének a nyiladozó lelke, a kis gyenge testecskéjénél.

S itt kissé elgondolkoztam! Bizony helyes dolog az a reklám! S mi mégsem élünk vele! Pedig már van versenyképes sajtónk, lapjaink! Igaz kevés, de bár ezt ismernék sokan. Ott az „Ujlap” csak pár fillér, tehát a legolcsóbb, van benne mindenről, röviden, velősen s a városok népe még sem ismeri. — Pedig egy-két cikk, de előbbre vinné ezt is! — Nem is szólva a „Népujság”-ról. Csak úgy érintve, mondom, hogy ennek egyetlen polgár és földmives ember asztaláról sem kellene hiányozni. A legjobban szerkesztett heti lapjaink közül való. Igazi kincses bánya a tudni vágyó egyszerű ember kezében.

A módosabb s több idejű intelligens ember ne kívánjon jobb és megbízhatóbb lapot az egyedüli kath. szellemű nagy napilapnál — az „Alkotmány”-nál. — Igaz, hiájával van a léha és frivol nagyvilági pletykák, inyes kulisszatitkok ledér szellőztetésétől, de hiszen jóízű ember ezeket könnyen nélkülözheti, hisz a másfajta lapokból is undorral ol-

T Á R C A.

Székely szokások.

Gyűjtötte: György Gábor.

Érdemes uraink, tisztos gyülekezet; Halljunk szót, valaki e helyre érkezett. Én is most érkeztem Szittya országból Enéas királynak nemes udvarából.

Ottan választattam ezen főtisztásra Fel is emeltem e szép vőfélségre, De nem célom, hogy itt sokat adomázzak, Hosszas beszéddel unalmat csináljak.

Céлом, hogy tisztemben sérényen eljárjak. Étel hozzak s aztán innen elébb álljak.

Kötelességemnek én is megfelelek, Ha jó szívességet ti bennetek lelek; Melyet feltalálni köztetek remélek Azért bátran ehhez hozzá lehet nyulni; Ne féljen senki, nem fog tőle megfulni, Mert a betegek is, ha kezdnek javulni Enni ezen szoktak újra megtanulni.

Leveshez.

Ez a metél tészta tyukhusnak levélvetekedik mindenféle csemegével. Jóféle safránynak kérédiki színével Megelégszik minden — tudom — jó ízével. Azért bátran ehhez hozzá lehet nyulni; Ne féljen senki, nem fog tőle megfulni, Mert a betegek is, ha kezdnek javulni Enni ezen szoktak újra megtanulni.

Sóbafőthöz.

A leves hus nélkül igen hig eledel Attól igen vékonyan, lágyan kövéredel; De ha testvéreivel jól megismerkedel Hájkövérséggel tudom hogy kérkedel.

Azért hogy ne ártson testnek bágyadtsága Vagy hogy el ne érjen levesnek hígága Itt a szüntetője, itt a vastagsága; Tehénhus mártással étekek valósága.

Tormához.

Ime, vitéz Torma ur is megérkezett Nagy mártiromságot, mondják hogy szenvedett Azt mondta, hogy itten vagyon a testvére Kíván beszélni vele most előre.

Testvérét metélik, ötet fűreszelik Sütik-főzik és így egy az ő kinaik. Ily mártiromságot szenvedő két falat Kíván itt nyugodni, egy szemfődel alatt.

Káposzta.

Itt a jó tál étekek, az áldott káposzta, Ezt országnakba Kap-nevű ur hozta. Szakácsnénk de bussal jól meg is fodrozta, Gondolom vagy tizszer nemcsak egyszer sózta.

Tessék megkóstolni, nem lesz bors hiájával De nem ám a magyar kemény paprikával

Szép piros rántása van dísznő zsírjával Bátran lehet hozzá nyulni a vállával.

Becsinalt.

Sűrű étel után a hig következik Egy a másik után, ha renddel érkezik. A sűrű a higgal akkor jól egyezik Becsinalt ételnek szakácsnénk nevezik.

Mondják, hasznos szer a hidegrázástól Orvosság gyanánt is szolgál kolerától. A ki ebből eszik az a patikától Távol jár, nem félhet a hasragástól.

Lud, tyuk, kácsa, mindenféle aprólékok Összegyülekeztek itt a maradékok. De senki ne vélje, tán rossz dolgok Hogy vizen termő buborék tajtékok.

Savanyu az ize, citrommal készítve, Jó borecettel van a leve főzve A ki megkóstolja, azon lesz segítve.

Kása.

Kedves násznagyuram, szomorú hír vagyon, A szakácsnénk keze sebes igen nagyon. Szegény, hogy a kását ott kinn kevergette A tűz a jobb kezét, igen megégette.

Tehát uraimék, most erszényt nyissanak, Garast vagy petákat számára adjanak A pénzzel a városról flastromot hozzanak Hogy mérges sebei jól begyógyuljanak.

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

vassa. — A ki tisztán a szépért és művésziért rajong, járassa az „Élet“-et. Nem veszi semmit. — ha évek óta megszokott lapját a fiatal, friss és tiszta nivós és változatos s mindenek fölött kimondottan keresztény szellemben szerkesztett szépirodalmi folyóirattal cseréli fel. Sőt nemes értelembe véve a csere csupa nyereség. Mert szépirodalmunk nélkülözötte ezt a szellemet. — A most megindult „Magyar Kulturá“-ról nem szólók, a multi tárcacikk igen szépen ismertette. Csak ennyit! — Ezt vártuk s hogy mennyire hézagpótló, megmutatja a jövő!

S van még, de mennyi! — Én csak úgy kiragadtam e pár nem nélkülözhető igazán keresztény szellemű lapot a sok közül! — Bár ezeket minden családnak, aki katolikusnak nevezi magát, ismerni kellene.

— Hitbuzgalmi lapjaink közül is említkegy párat.

Kézen fekvő, itt mindjárt erdélyieknek is a szt. „Ferencz Hírnöke“. Páratlan olcsóság! (2 kor.) Mesés tartalom. Bámulatos anyagalmaz. — Változatos, szellemes, igazán mindent felölelő, tanító, hitvédő, gazdag havi folyóirat, ennek egyetlen intelligens ember asztaláról sem kellene hiányozni, hisz alig drágább az ingyennél. Mégis mindenkit kielégít.

Ott az „Erdélyi O. E. Lap“. Mindig meleg, közvetlen és a szentségi Jézus iránt való drága kultusz égő tüzeinek, harcok élesztgetője! — Hiszen ezt sokan ismerik Erdélyben és szeretik!

Jövőben többen ismerhetnék.

S aztán a kalocsai „Hírnök“! — Jézus szíve tisztelőinek! A kath. Hittérjesztés lapjai, aki gondol a szegény, vad népekre stb., stb. — S amit talán legelőbb kellett volna említenem, ott vannak

a mi virágos mezőink; az ifjúsági lapjaink: A Zászlónk, Nagyszonyunk, Kis Pajtás! — Majd ezekről máskor bővebben. Most csak ennyit. Mindenki nézze át lapjait, s ha a fönt írtakból valamelyiket nem ismerné, most az ideje, kérjen mutatványszámot, egyesekből 7—8 napig is kap ingyen s aztán szerezzék meg a mi lapjainkat s fogadja barátjának.

A nagyszabeni ügy.

I.

A nagyszabeni róm. kath. hitközségi zavargásokról már hetek óta sűrűn hoznak híreket a fővárosi és külföldi lapok. A dolgról mi nem írtunk eddig semmit sem, mert muló természetűnek tartottuk. Az egészben nehány, a további öt évre megszavazott egyházi adóval elégedetlen embernek mozgolódását láttuk. Az ügy azonban komolyra vált azáltal, hogy leterve a tárgyi alapról, nemzetiségi kérdéssé fajult s így sok németajkú katolikus, — „a hitközség világi fejevel (értsd: főgondnok!) az élén, — az egyházból való kilépésre jelentkezett. Ezeknek száma eddig 120-ra megy.

Az eset azonban nem oly tragikus, mint a milyennek első pillanatra látszik. A kilépésre jelentkezettek közül alig kettő teljesítette vallásos kötelességeit. Nagyon jellemző és tanulságos, hogy a házas felek legtöbbje egyes házas.

Az elégedetlenség keletkezését s az egész harc lefolyását nagyon tárgyilagosan s a tényállásnak teljesen megfelelően leírja a — klerikálistusmusról éppen nem válódható — magyar lap, a „Nagyszabeni Újság“. Az egész semleges forrásból származó cikket alább egész terjedelmében hozzuk. Különben a legközelebbi na-

pokban megjelenik az egyháztanács brochure-je, amely hiteles okmányokkal bizonyítja, hogy a hitközség vezetője, a plebános, egyháztanács, a püspök stb. ellen felhozott összes vádak szemszedetett hazugságok. A brochure — úgy tudjuk — az összes érdeklődők megkaphatják.

Az említett cikk így szól:

Németek legyünk, vagy katolikusok?

Az a kínos háború, amely a helybeli kath. egyházban már hetek, szinte hónapok óta dúl és tartja feszült izgatottságban a kedélyeket, közeledik a kifejlés felé. A múlt vasárnapra Zeibig Ferenc bankigazg., az egyházközség volt főgondnoka által összehívott s a városház tanácstermében megtartott ülésen 220-an aláírták az egyházból való kilépésüket.

Szólanul néztük a küzdelmet, hallgattunk, amikor az indulatok hevében választott hang a legnemesebb törekvések meggyanúsításáig fajult, hallgattunk remélve, hogy a belátás elvégre mégis fölibe kerekedik a szenvedélynek.

Addig, amíg az ügy tisztán felekezeti téren mozgott, távol állott tőlünk az állásfoglalás, nehogy jó szándékunkat is félremagyarázza az ellentétek élesítésével valóldhassanak.

A kocka el van vetve. Olyan tényekkel állunk szemben, amelyeket visszacsinálni nem lehet, amelyekről a véleménymondás már nemcsak helyén való, de szinte kötelességszerű is. Mint csendes szemlélőnek, mint az érdekeltéktől egészen távolálló, elfogulatlan harmadik szemlélőnek, sine ira et studio talán sikerült egyet-mást észrevennünk, amiben a harcós tábor is majd idő múltán, lecsillapulva és újra átgondolva, igazat ad nekünk.

A küzdelem, egymással szinte csak időrendi összefüggésben levő három külön stádiumban áll előttem. A harc tárgyi ala-

Rétes.

Ez a ritka állat, van csiga formája. Kerekded és nincsen se szája se lába. Összegömbölyödött epéje, nincs mája. Olyan mint valamely ácsnak a csigája.

A haja nem kemény, könnyen rághatjátok, Hogyha darabolni a késsel fogjátok. Vízi betegségűl hasznos — próbáljátok. Nekem is egy kicsit bár ebből adnátok.

Hogy mi vendégeink éhen ne legyenek. Vagy keserves hanggal haza ne menjenek. Más ételt is hoztam azért hát egyenek. Isten áldásából megelégedjenek.

Malacz.

Tisztelettel ékes vidám jó vendégim! Hogyha bátorkodnám mondani panaszim. Ime mérges vadkan szörnyű dühöngése. Az elmúlt napokban igen megrettentete.

A midőn épen az volt legfőbb céloom. Hogy a vadászatra készítsem páncéloom. De e mérges állat elalotta utam. Melyet bár izzadva, mégis eloltottam.

Szörnyű dühöngése kitetszik abból is. Már megsült pecsenye, marni akar most is. De hogy ijedségbe más tőle ne essen. Fejét derekától vitézül lemeteszem.

Egyéb sült.

A bérekesztője itt az ételeknek. Melyet utoljára szokás vendégeknek feladni, a higját hogy a leveseknek. Lenyomja, ne ártson a belső részeknek.

A güdönynek nevét talán hallottátok. Hogy ez ritka madár, azt jól tudjátok.

Tuzok, vad-lud-kácsa ime néz reátok. Vízi tyúk is lassan sántikál hozzátok.

Mindenik kérkedik pirosló hátával. Sötét veres színben lévő pajtsával. Aszalt szilva körtvély szép veres céklával. Salátának itt van ecetes ugorkával.

Egyenek, de úgy, hogy többet ne várjanak. Megelégedésig ebből jól lakjanak. Azután bort reá jóformán igyanak. Ha felkelnek velünk hogy mulathassanak.

Köszöntések.

Az Isten éltesse az egybe kelteket. Árasszon rájok mindig oly bőv kegyelmeket. Hogy egymásnak holtig való hűségüket. Mutassák s éljenek huzamos éveket.

Im most vendégekhez illik szollásomat. Intézni, illendő megalázásomat. Érdemes Uraim! Hazánknak reménye. Ezen becsületes ifjúságnak fénye.

Szívem gerjedelme az ifjúságé. De, kívánatom az egész társaságé. Éljenek, kívánom a tisztelt vendégek. Állandó sokáig legyen vig örömetek.

Patikában készült ételre szükségök. Ne légyen; erőben kérkedjen vénségök. De hasznót leljenek e szép mulatságban. Az áldás szerencse legyen az utjokban.

A növendék szüzek kívánom éljenek. A szentség számára hogy növekedjenek. Mint a nádszál simán, tisztán felnőjenek. Annak idejében minket kedveljenek.

A szakácsnéink is sokáig éljenek. Vendégeink számára sokszor főzhessenek.

Készített étkeik jóízűek legyenek. A sok dicsérettel zsebeik teljenek.

Fazékban levesük állandóan maradjon. Rántás serpenyőhöz hogy oda ne forjjon. Nyársról pecsenyétjük, hogy el ne szaladjon. A bögre szelétől semmi el ne kormosodjon.

Muzsikusaink jókedvtiek legyenek. Hegedűjük szegen ritkán leverjenek. Hanem valamikor szükség lesz, pengjenek. Ezért bort, pénzt, örömet bőven nyerjenek. Hegedűjükön hurjuk ne szakadjon. Szemök bagoly módra el ne szunyadjon.

Jó legény barátim, az Isten élteszen. Szép áldásaiban mindig részeltessen. Éltetek tavasza oly munkát élvezzen. Hogy majd a siron tul örök üdvöt érjen.

Mulassunk tehát itt szívünk örömeivel. Bánat ne érkezzen mihozzánk az éjjel. Szép mulatságunk végig így menjen. Érdemes vendégeink kedve hogy beteljen.

Ennek kifolyása hogy becsületünkre. Szolgáljon és legyen mindenkor szép híre. Az Urban örvendezőknek majd örök bére, Mikor ég föld összegyűl végmenyegzőre.

Most pedig köszönjük, hogy a mi székely szokásunkat nem vetette meg. Jaj még, mennyi kikérés, bekérés, dictio van. No nem tartóztatjuk tovább. Mi is tudjuk ám, hogy farsang után nagybőjt következik. De követjük alássan, meg ne rójjon a mi szólásunkért. Szívesen látjuk a nagybőjtben is.

pon indult a decemberi közgyűlésen az egyházközségi adó körül. Majd személyi ügyek, a felfelé bizalomvesztett főgondnok ügye nyomult előtérbe és elhangzott az első harci jelszó: „Los von Rom!”. Végül egyszerre, ugrásszerűen és szinte észrevétlenül lesiklott a tárgyi és személyi alapról és átcsapott a nyelvi és nemzeti kérdés terére. És ez az a pont, a melyen és a melyért már nem hallgathatjuk szótlannul.

Ugy látom, hogy ez egyszer német polgártársaink estek a „jelszó politiká”-nak abba a betegségébe, amely eltoppanja a megfontolást, amelyet olyan elmésen tudnak éppen ők gunyolni az országos politikában.

Az első jelszó volt: „Le az adóval!”, a második: „Los von Rom!”, mert Zeibig főgondnok elvesztette a püspök bizalmát. A harmadik: Németek legyünk vagy katolikusok? És e jelszókön lovagolva egy sereg derék német iparos polgártársunk belelohalt magát szinte öntudatlanul egy egész multjával ellentétes olyan elhatározásba, amelyet, ha az álmok szétfioslása után eljön majd a fölébredés, késő bánat követhet.

Az adó, az ominozus ügy mindenkinek. De ki merné állítani, hogy javaslása és meghozatala nem kizárólag az egyházközség érdekében történt, amikor az egyháztanács egyhangúlag javasolja, a közgyűlés pedig magáévá teszi. De már itt megfoghatatlanul előttem a híveknek, hogy úgy mondjam, anyanyelv szerinti állásfoglalása, annál megfoghatatlanabb a németek harcias elégedetlensége, mert őket szinte kizárólagosan iparososztályuknál fogva aránytalanul kisebb mértékben terhelte volna, holott a magyarság nagyszámú hivatalnok intelligenciája a ránézve sokkal kedvezőtlenebb adókulcsot is megértette és egyhangúlag magáévá tette. Kétségtelen, már itt kellett valami olyan titkos rugónak működni a háttérben, a mely a tárgyi alapról messze elterelte a higgadt megfontolást.

Mindegyre olvastuk az elégedetlenek nyilatkozataiban a németsegen esett sérelmet. Hát nézzünk egyszer ennek is szemébe. Akkor, amikor az anyanyelv szerinti, előttem érthetetlen állásfoglalás az adóügyben már megtörtént, akkor a közgyűlést vezető plebános, herceg Hohenlohe „magyar híveinek köszönetet szavazott a támogatásért, nem zárván ki ebből a köszönetből német hívei közül azokat sem, akik szintén együtt éreztek törekvéseivel”. Ez — beleképzelve magunkat annak a viharos közgyűlésnek izzó hangulatában, — lélektanilag teljesen érthető, s a nyugodt megfontolás előtt egy pusztá udvariassági ténnyé zsugorodik, vagy más szempontból lehetett argumentum is, amelylyel, a más nézetten levők befolyásolása volt remélhető. Ennyi történt, de ennél többet a legádázabb ellenségeskedés sem tudott felhozni. S hogy ezt valaha a nemzeti kérdés felvetésének indoklására fogják felhasználni, józan megfontolással kinek juthatott volna ez akkor eszébe?

Erre megindult az agitáció, egy befeszített tény, egy egyházközségi közgyűlési határozat ellen, azonban szinte perverzül szokatlan az, hogy a kisebbségben maradt küzdők élén magát a főgondnokot

kell látnunk. Ezt követi a főgondnok felmentése, amit ha megtett a püspök, kétségtelen, hogy joga volt rá. És nyomban utána elhangzik a második jelszó: Los von Rom! De ugyan bizony miért? Azért, mert püspök, plebános, egyháztanács s a velük szembe helyezkedő főgondnok között a történetek után megszűnt az együttműködés lehetősége? Vagy azért, mert összeköttetések, érdekek és egyebek szempontjából lehettek egyesek, akik már rég gondoltak erre, csak az alkalmat várták?

Nem azért. Hanem azért, hogy: Németek legyünk, vagy katolikusok? Így kerül elő a harmadik jelszó és így fest közöttük az okozati összefüggés egy elfogulatlan, tárgyilagos szemlélő előtt. Belekapaszkodtunk hát a nemzeti kérdés bő köpenyegébe, mert ez a legszimpatikusabb motívum a nagy németiség előtt, mert ezzel lehet bármit a legelfogadhatóbban indokolni. Mi már szokva vagyunk hozzá. Nap-nap után így készülnek szemünk látára a nemzeti martirok, a hősök, a kiknek Magyarországon a vallásukat is el kell hagyni, csakhogy a nyelvüket megtarthassák!

A volt főgondnok személyes híveinek utolsó mult vasárnap gyűlése már túlnyomórészt a nemzeti kérdés jegyében folyt le. Az a benyomásunk, hogy előre el volt készítve minden. Még meg sem kezdődött a tárgyalás, a jelenlevő 236 tag közül 144 máris aláírta kilépési nyilatkozatát. A higgadtabb megfontolást Habermann Rezső sörgyáros, és Gottstein Albert borkereskedő képviselte, ismétletlenül várakozó álláspontra szállítva, kérve a gyűlékezettet. Hiábavaló volt már minden. A kilépést egyedül Deák Sándor kémenyseprő mester próbálta tárgyi alapon, a vélt jogsérelemmel indokolni, a többiek mind sokkal kellemesebben hangzó nyelvi és nemzeti szempontokkal érveltek. Zeibig, az ülés vezetője mindjárt legelőbb kijelentette, hogy 150-en nem látnak egyéb utat a bonyadalom megoldására, mint a kilépést. Erre következett a veszélyeztetett németiség vezérszónoka, Hollinek Viktor, tagosító földmérő. Őt már nem izgatta az adó, sem a főgondnok, csak a németiség súlydomb hajtóját látta s mint a hogy hajótöréseknél szokott, szörnyű rémlátással. 30—40 évvel ezelőtt beállott változásokat elevenítet fel, elmondta, hogy a kath. intézmények, zárdák, iskolák miként magyarosodtak el, a Terézvárház, az elemi iskola, az Orsolya- és Ferenc-rendi zárda, elmondta, hogy a városban 1 német prédikációra 9 magyar esik és most már a németiség utolsó mentsvára, az egyháztanács is be van véve.

Szavai bár a tényeket teljességgel nem fedik, mint a tűzre öntött olaj, úgy hatottak. És nem akadt senki, aki a nyilvánvaló tévedéseket cáfolni akarta volna. Mert tudva van, hogy az egyházközség egyetlen templomában havonként 1 vasárnap predikálnak magyarul és háromszor németül, tudva van, hogy az egyháztanács németül tárgyal és a jegyzőkönyvet is csak németül viszik, holott a sokat hangoztatott német többség 5824 kath. lélek közül alig valami pár száz fő. És bár a magyarság százalék száma valami 46, képzettsége pedig óriási túlsúlyban van, még sem történt már hosszú évek óta

egyetlen lépés sem, hogy megelőző arányban érvényesüljön a magyar szó. Hát valljuk be őszintén, legalább négy szem között, ki is volt most a türelmetlen fél?

Bár az egyházközségtől a zárdák, a Teréz-árvaház olyan távol állanak, mint akár a porumbáki plebánia, bár mindezeket nálunk még jobban tudja a volt főgondnok, Hollinek úr csak beszélt tovább és elmondta, hogy a németsegen csak a Los von Rom segít. (Algemeiner Beifall.) Majd egy szomorú levelet olvasott fel, melyet egy szegény özvegy intézett németül Majláth püspökhöz, amelyet a püspök emnyit írva rá „nem értem”, vissza küldött.

Hát ezek a szavak — bár az eset egészen kizárt — megtették a hatást. A következő percben nemzeti pózban látjuk Zeibigot is. „Végig akarja küzdeni a harcot a németiségért, amelyet a kath. egyházban háttérbe szorítottak.” És éppen ezért kilép. Az említettek közül még csak Fischer fényképész szólott felvetve a nagy alternatívát, amely nem a tényekből, hanem az elhangzott beszédekből érlelődött ki: németek legyünk-e, vagy katolikusok?

A gyűlés végére már 220 aláírás volt az íven. A magyarság pedig a maga türelmetlen sovínizmusával újra belekerül a kredóba és újra azzal a módszerrel, mint számtalanszor. Ez a jó köpenyeg, amit nálunk mindenki magára szokott venni, ha bajban van, ez az, ami nem tetszik nekünk, ez az, amit legombolva meztelenre energikusan visszautasítunk.

És most jön a szomorú játék utolsó felvonása. Megindultak a kilépések is. Eddig jelentkezett már több mint 100. Óreg őszhajú emberek, akiknek már csak napjai vannak, ott hagyják azt a hitet, amelyben jó volt élni, hogy idegenben haljanak meg. Megdőbentő nagy tények, szokatlan elhatározások, amelyeknek háttérben rendkívüli, ténybeli okokat kellene keresnünk. Valóban pedig egy nagy fogalomzavart látunk. Hamis beállítások, ferde okokra épített következtetéseket, céltévesztést és visszafelé süllő puskákat, a melyeket jórészt mind ugyan arra a forrásra, a személyi hiúság indulatokat felkorbácsoló, tömegeket elvákító megsértésére vezethetni vissza. Hiába, akár-mennyire elfogulatlanul is nézzük a dolgokat, lehetetlen más álláspontra helyezkednünk. Következéseket, ellenmondásokat látunk tényekben, szavakban, olyanokat, amelyekben kívülláván a tömeghipnotizmusán nem lehet eligazodni.

Élvégre még azt sem tudjuk, hogy miért is léptek ki tulajdonképpen?

A többségi határozattal felemelt adóért? Hiszen az nem is egy életre szólótt, csak alig pár évre és a többi egyháziakéhoz képest, ugys minimális. Viselte volna pedig az egyház érdekében magyar és német hívő egyaránt. Hirtelen meggyőződésből választott új egyházukban, a lutheránusoknál pláne lesz valami 42 százalék egyházi adó is, vagy talán ott adómentességet fognak egyelőre élvezni?

Vagy talán a főgondnokért, akiben maga a püspök nem bízott tovább? Vagy német voltukért? Hiszen a németiség kárára a régi hagyományoktól eltérő újítás sem a plebánian, sem az iskolában semmi

sem történt. Talán mindháromért, talán egyikért sem!?

A német sajtó egyik organuma izlése- sen átgondolt és nemzetiszínűen stilizált hozsánnával fogadta a kilépetteket. Én teljes tisztelettel hátkorkodom megkérdézni hogy elhatározásukból kinek lesz haszna? Az egyháznak? Amelyet szentnek tartot- tak egész hosszú életükön át egészen az adóügy és a főgondnok személyes ügyé- nek felvetődéséig. Vagy a németiségnek? Amelyet szerény nézetem szerint éppen cserben hagyva kilépésükkel nyomban kisebbségbe jutottak, holott nem is fenye- geti semmi kézzel fogható veszedelem.

Ezek az én érdeken kívül álló meg- figyelések közt szerzett tárgyilagos be- nyomásaim, melyeket hűen a krónika szempontjából óhajtok leszögezni.

II.

A nagyszabeni ügy (kiküldött tudósi- tónktól.)

A nagyszabeni hitközség volt főgond- noka, Zeibig F. J. ezelőtt 10 nappal tilta- kozó népgyűlést tartott, melyben közö- netet szavaztak neki 35 évi működéséért (noha csak 16 évig volt főgondnok.) Né- hány higgadtabb szónok ajánlotta, hogy még egy kísérletet tegyenek és küldöttsé- gileg kérjék meg a főpásztort, semmisítse meg az egyházi adót elrendelő határozat- ot. A jelenlevők nagytöbbsége azonban a radikálisabb megoldást választotta: lép- jenek ki tömegesen az egyházból, mely- ben már a németeknek helye nincs. A körülalott ívet 236-an írták alá. A január 19-edike utáni hétre volt tervezve a je- lentkezés. Maga Zeibig igazgató kezdte meg a sorozatot 75-öd magával jelenvén meg a plebánia hivatalban. Másnap már csak 23-an követték, harmadnap 7-en. Az első négy nap összesen 115 apostaziát ho- zott, noha maga Zeibig 10 óraker (midőn a plebánia-hivatal megnyílik) a kapu elé áll és füt-fát felszólít, hogy „lépjén ki“ (már t. i. a kath. anyaszentegyházból). Fe- nyegetéseivel és ígérgetéseivel nem tu- dott több hívót toborozni. A nagyszabeni papság „magyarosító törekvéseit“ állítja oda okul. A németiséget azután a hitaha- gyottak között „az ösgermán“ nevek viselői fogják megmenteni. Zeibigon ki- kívül csak Mayer és Gardik egyháztanács- sok, Parsche M. A. V. főellenőr és Steydl nyug. kir. járásbíró képviselik a maga- sabb képzettségű osztályt. A többiek leg- nagyobbbrészt fiatal mesterlegények, kiket a Zeibig igazgatósága alatt álló „Sieben- bürger Vereinsbank“ foglalkoztat. Ezek- nek áttérésében persze a pressió fonto- sabb szerepet játszik, mint az egyedül üd- vözítő hit vagy a megigazulás tana. Sokan nem is nagyszabeni.

A jobb elemek csak megerősödnek hi- tükben és az egyház iránti ragaszkodásuk- ban. A reggel 7 órai szentmise után napon- ként litánia és Szentségimádást tartanak engesztelésül.

A Gyulafehérvári Takarékp. Rt. 1912-ik évi mérlege.

A takarékpénztárak pénzügyi mérle- geinek, különösen azon években szoktak nagy jelentőséget tulajdonítani, a midőn nemzetközi értelemben is igen súlyos év-

ről számolnak be, a milyen volt az 1912. év is, mert pénzügyeink forgalmából és üzletmenetéből állapítható meg, hogy az egész Európában érezhető gazdasági és pénzügyi válság, mennyiben érintette, vagy sújtotta, különösen a vidéki intéze- veket.

A 41 év óta fennálló, s folytonosan fejlődő Gyulafehérvári Takarékpénztár Részvénytársaság zárószámadásainak adatai, e tekintetben is teljes megnyug- vást nyújtanak úgy a részvényeseknek, mint a betevő közönségnek. Ugyanis, mi- dőn a hallatlan pénzhány és pénzdrága- ság az ipart és kereskedelmet majdnem teljesen megbénította, a többszöri árvíz miatt előállott rossz mezőgazdasági ter- més pedig a gazdasági életre óriási csa- pást zúdított, ezen pénzügyi válság oly kedvező pénzügyi viszonyok között élt, hogy a város és vidéki közönség ipari, ke- reskedelmi és közigazdasági érdekeinek védelmére a jogos és méltányos hitelgé- nyek kielégítése által, mindég készen állott s e súlyos helyzetekben is, kamatemelési a megengedhető korlátokat soha sem lép- ték túl, hitelmegszorítással, vagy felmon- dással pedig egyetlen üzletfelének helye- zét sem nehezítette meg, sőt a nemzetiségi vidéken, Abrudbányán affiliált „Havasvi- déki Takarékpénztár R. T.“ üzletkörére is oly jótékony befolyást gyakorolt, hogy e csak 2 éves intézmény már most is, a takarékalap kellő dotálása mellett, 6 szá- zalékos osztalékot tud fizetni.

A már említett válságos pénzügyi helyzet dacára is, üzletiágai emelkedtek s e miatt az évi tiszta nyereség is nagyobb a megelőző évinél s ha az évi osztalékot nem is emeli, ezt csupán előrelátásból tes- zi, hogy az osztalékok állandósítását, netalán üzleti csökkenés esetén, jövőben is fenntarthatja. S ha mindezekhez hozzá- vesszük, hogy tartalékalapja, majdnem teljesen akkora, mint maga az alaptőke, bátran állíthatjuk, hogy az intézet ezáltal is a részvényesek belső értékét emelni s ezzel a betevő közönség és részvényesek érdekét, a legnagyobb körültekintéssel ápolni törekszik.

Az alábbi részletezésből megállapít- hatjuk, hogy az intézet zárószámadása 118.830 K 27 fillér tiszta nyereséggel zá- rult. Értesülésünk szerint, az igazgatóság, a február 15-én tartandó közgyűlésnek ja- vasolni fogja, hogy az alapszabályszerű jutalékok kihatása után fennmaradó ösz- szegből, osztalékul minden egyes rész- vényre 24 korona osztassék ki.

Mérlegszámla 1912. december 31-én.

Vagyon: pénztárkészlet K 132,365.58, omb. giró számlán 2032.22, m. kir. posta- takarékpénztár 959.71, váltótárca 5,121.783.68, jelzálogkölcönök 539,822.18, előlegek értékpapírokra 68,508.57, értékpapírok 834,954, értékpapír függő szelvény 11074, adások 1,861.325.05, letétek 12,809, ingatlanok 187,483.24, felszerelések 4300, bírói letétek 8292.96, átmeneti tételek 15,512.95, összesen K 8,800,014.14.

Teher: részvényalaptőke K 500,000, tartalékalap 468,145, betétek 4,579,000.73, visszleszámitolt váltók 1,595,828.68, kon- zorcionális üzlet 350,000, hitelezők 1,037,549.35, óvadékok 12800, omb. mellék- hely számla 64,165.30, beváltatlan osztá-

lékszelvények 786, átmeneti tételek 72,908.81, egyenleg mint nyereség 118,830.27. Összesen K 8,800,014.14

Veszteség és nyereségszámla 1912. december 31-én.

Bevételek: nyereség áthozat 1911. évről K 8422.80, kamatok 507,628.56, adó- mentes értékpapír kamatok 38,770.50, ház- bérek 14,555, jutalékok 6072.70. Összesen K 575,449.56.

Kiadások: üzleti költségek és iroda- bér K 10,029.44, fizetések, lakbérek és je- lenléti díjak 24,182.93, jótékonycélra 494.36, adók és illetékek 37,223.91, betét- kamatok 220,680.08, visszlesz. és lom- bárd kamatok 153,779.44, leírások és ár- folyamvesztés 10,209.13, egyenleg mint fölösztandó nyereség 118,830.27. Össze- sen K 575,449.56.

A katolikus Egyház Szer- biában.

A katolikus vallás Szerbiában szer- fölött szomorú, olyan szomorú, mint bizo- nyára sehol másutt Európában.

Azelőtt Szerbia nagybörészt katho- likus volt, ugyancsak ott volt a Ferenc- rendieknek a török idők előtt nem keve- sabb mint ötven kolostoruk.

Az Iszlám és a görög Szizma nem türték a katolikusokat. Az 1851. szept. 23-ikán kelt Propaganda végzése által Bosznia és Szirmia püspöke egyszersmind az azelőtt szerb egyházmegyék Belgrád és Szemendria apostoli Kormányzójává is ki- neveztetett.

XIII. Leo az egyházi hierarchiát ismét helyre akarta állítani Szerbiában és Fra Ivo Vujicic boszniai ferencrendit ne- vezte Szerbia apostoli vikáriusává ki, azonban a szerb kormány kiutasította az országból.

Szerbiában a katolikusok iránt nincs türelmesség. Nekik nem szabad nyilváno- nas templomokat építeniök, sem plebá- niákat.

1882-ben ugyan a vallászabadságot kihírdették, de a katolikusok nem él- veztek semmit ebből a szabadságból.

1887-ben reményt merítették és szó volt egy konkordatumról a szerb kor- mány és a Szentszék között, a szerb pap- ság azonban meghiúsította a tárgyalá- sokat.

Az eddigi Szerbiának 2,824,844 lakó- sából 80,000 az Iszlámhoz tartozik, 10,000 német protestáns, körülbelül 3000 zsidó. Katolikus körülbelül 15,000 található. Legnagyobbbrészt Osztrák-Magyarország- ból való bevándorlók (németek, horvátok, csehok ésátöbri) és olaszok. 6000 Belgrádban él. Azonban itt sincs nekik nyilván- os templomuk, hanem arra vannak kápolnájában tartott Istentiszteleten, a hol egy lelkész van, részt vegyenek. Ezen- kívül működik még egy pap, Juliusz Bil- ján, Nisban működik, ahol egy kis tem- plomka és egy katolikus népiskola áll. Nisban és Belgrádban az iskolák az egyet- lenek, amelyek a katolikusoké Szerbiá- ban.

Az „állami vallás“ természetesen a „szerb“, tudniillik a görög-keleti és si-

gorúan el van tiltva, más hitvalláshoz átlépni.

A kormány nem törődik a papság képezésével. Azért is, a műveltségre vonatkozólag, hihetetlen alacsony fokon állnak. Nemcsak egyszerű papok és plebánosok, hanem praelátusok és püspökök is találhatóak, akik sohasem végeztek középiskolát, sőt akik sem írni, sem olvasni nem tudnak. Ilyen analabéta például: Rasai és Prizrendi püspök, Nikefor; Úszkíbi püspök, Vincentius; Sabaki püspök, Szergeiusz; Bogoragia kolostor arkimandritája, Mihály; Tronosa kolostor arkimandritája, Tihon, Bukovo kolostor arkimandritája, Melentius, stb. stb. ...

Sokszor megvásárolják a méltóságokat.

Protis Ilic, aki Belgrádban 30 éven át a „Hriscanski-Vesnik“ című egyházi lap szerkesztője volt, az utolsó 1912 október és november számában a következő képet vázol a Szerbiában lévő szkatikus egyházzól:

„Egyházunk vigasztalhatatlan képet nyújt... Beteg veszélyesen beteg; szenved azon hosszú rögzött fájdalomtól, a melyet semmi palliatív szerrel sem lehet eltávolítani. Nyilvánvalóan szüksége van gyökeres szerekre, szüksége van erős adagokra, amelyekből vagy meghal, vagy teljesen meggyógyul... Mindenfelül halatszának sóhajok: adjatok levegőt, adjatok világosságot, adjatok új életmedveket, mert különben megfulladunk ebben a borzasztó légkörben! ...

Mindazoknak a hangja, akik a pusztaságban kiáltanak....

Itéletét a Szerbiában lévő szkatikus egyház fölött a következő alakba öltözteti: „Egy művelt és Szerbia egyházi viszonyaiban beavatott angol Szerbiában nyert benyomásait valószínűleg ilyenformán fogalmazná: a ker. egyház történetében bajosan lehetne találni mozzanatot, amit mostanában az egyház Szerbiában átélt. Volt Krisztus Egyházának életében sok súlyos és nem örvendetes pillanat; volt sok keserves tapasztalás és nagy megaláztatás, azonban ilyen gyalázat, ilyen szétbontás valószínűleg sehol és sohasem volt, mióta az Üdvözítő a Golgothán megfeszítettet. Attól a naptól fogva, hogy a földön kössenek és oldjanak Krisztus Egyházának egy részében sem oldatnak és kötnek ilyen babiloniasan és ilyen botrányosan, a hogyan a szerb egyházban kötnek és oldanak! Mióta a földön Krisztus nyája létezik, sehol és sohasem legeltették pásztorok oly farkasszerűleg nyájukat, ahogyan nálunk: nem estek neki oly dühösséggel az egyházi pásztoroknak, ahogyan ez az orthodox legelőn, a szerb királyságban történik“ ...

Roto Ilic tudta volna ezeket az állításokat bőven példaként illusztrálni, mivel az utolsó években egyedül a szkatikus egyháznak több mint 30 pásztorát a saját juhokká gyilkolták meg Szerbiában.

Nem kell csodálkozni, hogy ilyen körülmények között a kormány az iskolákat nem a papságnak engedte át, hanem sőt még a vallásánitást is a népiskolákban világi tanítókra bízta; ezek azonban Szerbiában, — mint Bolgárországban is, — nagyjából hitetlenek.

A szerbek vallása ma csaknem teljesen a politikában és nacionalizmusban

merül ki. A nacionális eszme lelkesíti őket, ez hozott nekik nagy külső eredményeket. Vallási tekintetben Szerbia csak gyűlöltre erős mindaz ellen, ami katolikus.

Aki a katolikus Egyház részére, a vagy a Monarchiának a szerbektől jobb állapotot vár, az e tekintetben csodában hisz.

A világegyházból.

A Német-birodalom 1900-iki és 1910-iki népszámlálásait összevetve a katolicizmus térfoglalása és a protestantizmus térvesztése tűnik ki. Volt 1000 lakosra.

	1900.	1910.
Róm. kath. — — —	360	367
Protestáns — — —	625	616

Még érdekesebb ez az eltolódás a vezérrállamban, Poroszországban.

	1900.	1910.
Róm. kath. — — —	351	363
Protestáns — — —	632	618

Ha így haladnak, 70—80 év múlva többségben lesznek a katolikusok.

Az alkoholelles mozgalom.

Versék az iskolai alkoholelles napra.

Amióta gróf Zichy János, közoktatásiügyi miniszter az elemi iskolákban kötelezővé tette az alkoholelles nap tartását, a tanítósnak sok gondot okozott alkalmas szavain való alkoholelles versek beszerzése. Több oldalról való megkeresésre az „Alkoholelles Szövetség“ gondoskodott ilyen versekről, párbeszédéről, amelyeket szívesen bocsát a tanítósnak rendelkezésére. Mindössze néhány fillér (bélyegeken is beküldhető) postai s nyomtatási kiadások visszatérítése ellenében minden tanítónak küld a Szövetség ilyen verseket, ha aziránt megkeresik. Cím: az „Alkoholizmus Ellen“ Szerkesztősége, Gyergyószentmiklós.

Antialkoholista folyóirat.

A legelőnkebben szerkesztett alkoholelles folyóiratunknak, az „Alkoholizmus Ellenek“ most jelent meg gazdag s változatos tartalommal a januárius száma, a melyet a szerkesztőség jórésében az iskolai alkoholelles nap céljaira szentelt és a magyar tanítósnak ajánlott fel. Az iskolai alkoholelles napon szavalható versek, párbeszéd mellett több komoly cikk és gazdag rovatok: — „Jövőért“ (ifjúsági), „Vasárnapért“ (a korcsmák vasár- és ünnepnap, valamint a választások napja alatti 36 óras zárvatartás érdekében mozgalom hű tükre), „Innen-Onnan“, „Mozgalmunk“, „Irodalom“, — teszik a lapot pártolásra érdemessé. Ádám Éva szerkesztésében állandó melléklete a lapnak a „Magyar Absztinens Nő“, amelyben a legjobb magyar írónok neveivel találkozunk. A lap előfizetési ára évi 2 korona, a melléklettel 3 korona. Cím: „Alkoholizmus Ellen“ Szerk. Gyergyószentmiklós. Mutatványszám ingyen.

Vasárnapért.

A korcsmák, italkimérések vasár- és ünnepnap, valamint a választások alatti 36 óras zárvatartása érdekében indított egyre nagyobb arányokat ölt hazánkban is. A Gyergyószentmiklós székeli „Al-

koholelles Szövetség“ képviselőiben az ország több vármegyéjében négyüléseket tartanak, amelyekben a nép minden alkalommal nagy lelkesedéssel és örömmel teszi magáévá az eszmét. Szabolcs-megyében: Dömötör György, Szepes-megyében Klein Ferenc, Csikvármegyében Szabó György fejtenek ki ez irányban lelkes agitációt. Valóban ideje volna, hogy ezen fontos kérdésben a törvényhozásunk is már egyszer állást foglaljon s törvénybe iktassa a korcsmák, italkimérések vasár- és ünnepnap, valamint a választások napja alatti 36 óras zárvatartását. Valóságos áldás volna ez édes hazánkra. Azért támogassuk mindnyájan az „Alkoholelles Szövetséget“ nemes s hazafias aktiójában.

12.000 aláírás a korcsmák vasárnapi bezárásáért.

A Gyergyószentmiklósban megjelenő „Alkoholizmus Ellen“ című folyóirat szerkesztősége minden előfizetőjének egy aláírási ívet küldött, hogy azokon aláírásokat gyűjtsenek a korcsmák vasár- és ünnepnap, valamint a választások napja alatti 36 óras zárvatartása érdekében. Az íveknek alig egyrésze gyűlhetett eddig be s már is 12.000 aláírás vár a memorandumra, amelyet az „Alkoholelles Szövetség“ alkalmas pillanatban a törvényhozás elé fog juttatni. Aláírási íveket még mindig lehet kérni az „Alkoholizmus Ellen“ folyóirat szerkesztőségétől. Posta Gyergyószentmiklós.

Alkoholmentes választójog.

Általános, egyenlő, titkos, községenkénti s kötelező! A választó jognak ezen jelzőit olvasóink mind jól ismerik. Nos! Az alkoholellesek megtoldották még egygyel a jelzőket. Ők alkoholmentes választójogot akarnak. Tudniillik azt akarják, hogy a választások alatt 36 óráig a korcsmák, italkimérések zárva tartassanak. Ezen új jelszót ugyan kevés kortes fogja magáévá tenni, de mi, kik jól ismerjük, hogy milyen nagy szerepe van az alkoholnak a választások alatt, rokonszenvvel fogadjuk ezen eszmét. Üdvös volna annak megvalósulása, hogy legszentebb hazafias kötelességét a legutolsó polgár is színjőzanan, öntudatosan, legjobb meggyőződése szerint teljesítse. Azért mi is éljont kiáltunk az alkoholellesekkel az alkoholmentes választójognak s elismeréssel adózunk az „Alkoholizmus Ellen“ (Gyergyószentmiklós) című folyóiratnak, amely lap ezen eszmét felvetette.

Alkoholelles almanach.

Az ismert nevű Irónó, Ádám Éva, a „Magyar Absztinens Nő“ szerkesztőjének sajtó alá való rendezésében az ősszel egy hézagpótló munka fog megjelenni: Alkoholmentes Almanach az iskolai alkoholelles nap céljaira. Ezt a könyvet a tanítósnak általános örömmel fogja venni, mert az alkoholelles nap rendezéséhez ez a könyv bőséges anyagot nyújtand. Lesznek benne alkoholelles versek, párbeszéd, színdarabok, ünnepi beszéd, szóval minden, aminek csak a tanítói kar hasznát tudja venni az alkoholelles nap rendezésénél. Azért figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy erre a könyvre előjegyzés már most elfogadtatik. A könyv 1—3 koro-

nánál semmi esetre sem lesz drágább. Előjegyzések egy levelezőlapon e címre küldendők: „Alkoholisztus Ellen” folyóirat szerkesztősége, Gyergyószentmiklós.

T A N Ü G Y.

A keresztény tanítók országos szervezkedése.

Az életnek legfontosabb és legkényesebb kérdése: a nevelés, a közéleti harcoknak homlokterébe került. Nem is csoda. A neveléstől függ, milyen lesz a jövő társadalmi világnézete. Így csak természetes dolog, hogy a kik a jövőt biztosítani akarják maguknak, első sorban az iskolát és a tanítót szeretnék megnyerni.

A magyar társadalom is láthatta, hogy mily ádáz harcot folytatnak a vallásérkösi nevelés ellen a pénz és sajtó urai. De legközvetlenebbül a keresztény gondolkodású tanítóság láthatta azt, hogy vezérekül azok kerülnek állandóan felszínre, kik a keresztény világnézetnek felesküdt ellenségei. Különösen a katolikus tanítóság érezte annak súlyát, de szervezetsége folytán a védekezésre képtelen volt. Így pl. az „Eötvös-alapnál”, mely a tanítók főiskolába járt fiait gyámoltja, bár az ország tanítóságának legnagyobb hányadát a katolikusok adják, mégis a segélyezettek 20—22 százalékot tettek ki, míg végre a kitartó és kemény harcok után, a tényeknek kéréhetetlenül döntő súlyával sikerült kivívnuunk, hogy ma már a katolikus segélyezettek 50 százalékot tesznek ki.

Ámde ez csak részleges és éfemer siker. Látjuk, hogy ellenségeink a tanítóságot mint csoportosítják, a tanítók országos szövetsége körül s az „Új Korszak” köré, amelynek szabadkőműves befolyása alatti állanak. S a híveket tagadhatatlanul egyes taktikával táborukba terelik azzal az áltatással, hogy a gazdasági kérdéseket tolják előtérbe, holott főcéljuk: az iskolák elirablása az egyháztól, a vallásérkösi oktatás kiküszöbölése! Természetesen e célokat nem állítják a tanítóság elé, hanem hofrichter lapdacsokban adják be: fokozatosan... A keresztény tanítóknak egyrésze hamarosan meglátta a veszedelmet. Ámde, nem elég csak látni, cselekedni is kell, azért megalkották a Keresztény Tanítók Országos Egyesületét.

Ezen alakulat a krisztusi szeretet fejezésével indul elvei diadalra juttatásának harcába, nem akar senki személye ellen hajtóvadástat rendezni, nem akar meglevő intézményeink munkájának kerékkötője lenni, csak tömöríteni akarja a keresztény gondolkodású tanítókat egy táborba, hogy a keresztény gondolatot bevigye minden iskolába, legyen az bármily jellegű: állami, községi vagy hitvallásos. Az országos tanítói intézményeknél olyan pozíciót akar kivívni s oly elbánást biztosítani a keresztény tanítók számára, a milyen őket megilleti. Végül pedig a keresztény szülőket is állandóan felakarják világosítani azon szemfényvesztőkkel szemben, kik üzleti fogással akarják a szülőt, a falu népét hálójukba keríteni tervszeri igazásaikkal.

A Keresztény Tanítók Országos Egye-

sületének szabatosan meghatározott céljai a következők: a keresztény világnézet alapján egységes keresztény tanítói közszellem kialakítása. A keresztény világnézetnek, mint kulturának, társadalmi szervezetünk és nemzeti létünk alapjának megvédelmezésére. Az iskolai nevelés, oktatás és hazafias irányzatának fenntartása és intenzívebb érvényesítése. Az iskolai nevelést és oktatást megmételtyező, a vallás és haza ellen egyaránt irányuló és a tanítói kar körében is már követőkre találó radikálizmus térfoglalásának megakadályozása. Feladata továbbá a tanítói kar társadalmi helyzetének javítása, erkölcsi és anyagi érdekeinek megvédelmezése. Ezenfelül jótékony tanítói intézmények támogatása: a tanoncok kötelező vallásoktatásának megvalósítása; a keresztény házi nevelés ügyének előbbrevitele; a gyermekvédelem keresztény irányban való terelése; egyezőval a keresztény művelődésnek előmozdítása minden eszközzel, ez a nagy cél lebeg a keresztény tanítók egyesülete előtt. Hogy pedig az egyesület céljait minél hathatósabb tudja megvalósítani, tanítók és szülők kívánságára egyaránt, lapot indított „Keresztény Tanító” címen.

Mindenki, de különösen a tanító látja, hogy a mai vallástalan modern nevelésből kikériült társadalom memyire eltávolodik az evangéliumtól. A dekadencia nyomában kelő bajok a nemzeti romlásnak legbiztosabb előkészítői, min csak a keresztény nevelés segíthet. Nem hiába mondotta Maistre gróf: a jövendő sorsa az anyák kezében alakul ki. Az anyának belé kell plántálni a gyermek szívébe az érely virágait, az iskolának pedig öntudatosá kell azt fejlesztenie. A keresztény nevelés feladata a lelkiérek kifejllesztése. A Keresztény Tanítók Országos Egyesülete oda akar hatni, hogy a magyar szülőknel tért hódítson a názáreti szent családnak programja: ora et labora! Ha tért fog hódítani ezen két szóban csúcsosodó nagystilű nevelési rendszer, akkor a magyar nép boldogságát, jólétét a legbiztosabb alapra helyezték.

Ezen hatalmas kulturprogram mellett, természetesen a Keresztény Tanítók Egyesülete sem mehet el érzéketlenül a tanítóság gazdasági ügyei mellett. Koldushaddal nem lehet nivos közoktatást teremteni. Követeljük, hogy a tanítóság anyagi gondoktól menten végezhesse nagy nemzeti munkáját. Követeljük a teljes egyenlőséget a tanítók helyzetét illetőleg kívánjuk, hogy a tanító hivatalból iehessen a képviselőtestületnek tagja. A kántori fizetések mindenütt nyugdíjba számíttassanak. A tanfelügyelő pálya nyitassék meg a tanítóság előtt és ne legyen a politikai hajótöröttek menedékhelye. Az egyetem filozófiai fakultásának kapuit nyissák meg a tanítóság előtt.

Szomorúan látjuk, hogy a történelmi hagyományainkból csúfot üzve, népiünk gondolkodását kiforgatják eredeti mivoltából. Ezt a rombolást meg kell akadályoznunk. A keresztény tanítók Széchenyi szellemétől áthatva, azon nagy vágytól vezéreltetnek: gazdaságilag függetlenné téve a népet, megalkotni a boldog nagy Magyarországot. Most ime már mindenki láthatja világosan, akit a sötétség szelleme meg nem vakított. Két tábor küzd egymás-

sal szemben: az Irás szavai szerint pedig: „Senki két úrnak nem szolgálhat; mert vagy egyiket gyűlölni fogja és a másikat szeretni; vagy egyiket eltíri és a másikat megveti.” (Lukács 6, 13.)

Urbányi József.

IRODALOM.

Mátrai Ferenc Béla „Honatya” című egyfelvonásos szatirikus vígjátéka olyan, mint a cukorba mártott orvosság: édesen kesernyes cseppjei. Közállapotunk egyik epidemikus jelenségét, a képviselőválasztások beteges, rothadó tüneteit dolgozza fel rövid cselekménye. Ugyanis a gazdag zsidó hérlő, vagyis a „péznőnagyhatalmassága” mandátumot szerez a hülye, dadogó, tönkrement földesúrnak, hogy esérébe megnyerhesse ennek nővére kezét, melyet ez modern cinizmussal — siker esetében — kilátásba helyez. Hogy a cselekmény nem egyszéges, annak oka az, hogy teljes tájékozatlanságban maradunk affelől, hogy létrejön-e ez a házasság? ... Különbön gyors ütemben perog le a darab s egyes epizódjelenetei különösen anyyira sikerültek, hogy e műfajban továbbí kitaró munkásságra buzdítjuk a szerzőt.

A könyv a szerzőnél: Mátrai Ferenc Béla segédtanfelügyelőnél kapható Csikszeredán.

H I R E K.

Emlékszem . . .

Róma, I. 26.

Emlékszem. Az nap nagyon elcsendesedett a szeminárium. A szürke, nagy termekben elhalt a láрма, a feszületes, görbe folyósókon elült a kopogó, botló lépés, csak a mállott Krisztus-szobor előtt pislogott sercegeve egy piros méces. Mint a gyújtogató, futótüz terjedt el a hír: halloklik a prefektusunk.

Emlékszem. Az nap a nevető szemek könnybe borultak, sok felhőtlen, fehér homlokokon először szántott az élet ráncot. Azok a beszédes szeminárista-ajkakat szeszszorította egy keserű, néma fájdalom. Néma, mert hangtalanul, nesztelenül kínoz. Tépi, marcangolja a szívet, míg végre a tekintet szomorúbb és szomorúbb lesz, a sóhaj hallható s végigperognek az arcon azok az áruló könnycseppek.

Az nap mindnyájan „miért”-et kérdeztünk. Azok a könnyes szemek, beszédtelen, lezárt ajkak, pihegő keblek tele voltak egy lemondó, szemrehányó kérdéssel: miért? Miért kell mind ennek megtörténni? Miért kell annak a jószágos, fiatal papnak örök búcsút mondani? Szerettünk volna megkérdezni azt az ablakunkon nyargaló, pajzán szelet, azokat a tarlevelű komor fákat, a vérvilágú holdat, hogy miért?

Aznap sokat töprengtünk, sokat imádkoztunk. A gondolat imává, az ima gondolatává vált. Naiv, gyermek-eszünk, ifjú, lázongó szívünk nem akart meghódolni a megválvhatatlan előtt. S így a töprengés, tépelődés vége egy túl erősen kopogó szív s egy heves könnyzapor lett. De hát olyan ez az emberi szív. Mikor szavakba

burkolja tartalmát, vagy hideg, jeges lesz, mint a téli zápor vagy áradozik, mint le-taposott, olvadó hó. Akkor a legigazabb a szava, mikor könnyben vagy ujjongásban beszél.

Emlékszem. Szomorú, őszi este volt. Ört állottam a nagy, feszületes folyósó végén, a haldokló ajtaja előtt. Azoktól a fontoskodó, fejcsóválgató orvosoktól akartam megtudni az utolsó szót.

Olyan kisérteties volt odakint minden. A fejemben lázas gondolatok forrtak, szivemet két kézzel facsarta valami kínzó, nehéz bánat. Halántékomon kidagadt az ér s a nagy csendben szívem kopogását számoltam.

Azokban a nagy, váró pillanatokban nekem minden a halálról beszélt. Abban a vibráló, piros mécsékben egy haldoklót láttam. A föl-fölcsapó, majd kialudni készülő láng a küzdelem volt, a lélek harca a beteg, agyonkínt, de mégis erőszakos testtel. A mécses sercegése volt az a folyton csendesedő sóhajja olvadó nyögés. Kint tavaszt gyászoló fák hullatták barnáritotta leveleiket. A sötét este vörös, ősz-leányokkal népesítette be az udvart, kik szikár, aszott kézzel, fagyos arccal, lebontott, zilált hajjal öldösték az életet. S a kép nem csalt. Másnap reggel elfagyva, derékba törve találtuk a sok szép virágot. Hulló faleveléből sírokat formált a kőbor szél s betemette a lekonyult száron haldokló liliumot, nárciszt, szegfűt, rózsát. Egy száraz faágon halotti melódiát fűtyült egy piros beggyű kuvik-madár.

Tompa hangú csengő hívott másnap reggel a haldoklóhoz. Elfajított lélekzettel, lábujjhegyen léptünk be a szobába. Az az orvosától nehéz levegő ráült a lelkünkre s kicsalt egy pár szaggatott sóhajt. Borongó félhomály ilt a szobában s valami vilánykórta vetett halvány, gyér világot a haldoklóra. Emlékszem. Olyan szép volt a mi prefektusunk. Az a piros, halálrózsás arc; azok a fekete gyűrűs, fénylő szemek. Azok az alabástrom-fehér vértelen kezek, amikkel olyan görcsösen szorította a keresztet, mintha mondani akarná: in cruce salus.

Ebben a kisérteties csendben lázadó lettem az Isten ellen. Nem értettem meg, nem akartam megérteni, hogy az Isten tervei megfoghatatlanok. Eleinte panaszosan, mint árva gyermek, majd dacosan, lázadó fölsírtam.

Megsírattam egy életet, amely én szerintem nem volt; megsírattam egy virágot, amelyet durva sarlóval lekaszáltak; egy félt, fiatal özikét, amit könyörtelen vadásznyíl földre ejt. Emlékszem. A mellemet fojtogatta valami és én hangosan, túlhangosan fölsírtam. A jelenlevők össze-reztek, a haldokló pedig felütötte bágyságt szemeit s kereste a keserves síratót. S ahogy megtalált, panasza helyett rám mosolygott. Emlékszem. Az ég szakadt akkor ránk mindkettőnkre! Neki, a haldoklónak, angyalok festették ajkára azt az utolsó, égi mosolyt s egy gyöngye sóhaj után nem volt az élők sorában. Kevesebb lett egy emberrel s több lett egy szenttel. Nekem meg valahogyan világosság gyult ki az agyamban. Az a mosoly beláttatta velem, hogy az élet a sírnál csak kezdődik s nem záródik.

Az ártatlan emberek halála olyan, mint egy csendes, jótékony elszenderülés.

Egy sóhaj, amelyben egy mult, jelen, jövő összefoly. A mult, az a kacsalan, rövid mult, amit nevető szemmel, kicsiségét meg nem értő fölnynyel gázolt át a tiszta lélek; a jelen, az a csendes, túlvilági örömben való elszenderülés; a jövő, egy végtelen, örömben kifogyhatatlan jövő.

Hiszem. Tudom. Abban a mély sóhajban benn volt az én szent prefektusom lelke. S abban a mosolyban, ami engem a sorssal kibékített, egy közelgő menny lakott.

Ny. Z.

Személyi hír. Dr. Frentiu Valér az új lugosi püspök hétfőn este Nagyváradról főpásztorunk látogatására városunkba érkezett. Az állomáson főpásztorunk udvari papjaival fogadta. Aznap este látogatást tett a káptalan tagjainál. Kedden délelőtt a székesegyházi építkezések tekintette meg; jelen volt a papnövendékek bibliikum vizsgáján. Látogatást tett a városban. Délben püspök urunk díszebéted adott tiszteletére, melyen résztvettek a káptalan összes tagjai. Délután a fél 3-as vonattal Hátszegré utazott.

A theológián a vizsgálatok befejeződtek. A morális és história vizsgán Kovács Lajos praelátus elnökölt. A dogmatika bibliikum és filozófián pedig főpásztorunk. A vizsgálatok szépen sikerültek.

A nagy veszedelem című vezércikkünkhöz elretentő adatot és statisztikát olvasunk a napilapokban. E szerint Bécsben az utóbbi tíz év alatt százezerrel kevesebb gyermek született, mint az előbbi deccenniumban. Herzfeld dr. tanár ismert bécsi nőorvos e szomorú jelenséget így okolja meg:

— Annyi tény, — mondotta, — hogy Ausztriában éppen úgy, mint Franciaországban és Németországban a születések arányszáma csökkenőben van. Az okok tisztán szociális természetűek. Így például a kétgyermek-rendszer, a késői házasságok, stb., stb., A legfőbb ok azonban a folyton növekvő drágaság.

Egy kis magyarországi statisztika: Ezer lélekre esett évenként a magyar birodalomban:

H á z a s s á g: az 1891—1895. évek átlagában 9,0, az 1896—1900. évek átlagában 8,5, az 1901—1905. évek átlagában 8,6, az 1906—1910. évek átlagában 9,1, 1912-ben 9,2.

S z ü l e t é s: az 1891—1895. évek átlagában 41,7, az 1896—1900. évek átlagában 39,4, az 1901—1905. évek átlagában 37,4, az 1906—1910. évek átlagában 36,7, 1911-ben 35,0.

Huszonhét év alatt tehát a házasságok arányszáma nem csökkent, sőt valamivel emelkedett is, ellenben a születések arányszáma ez idő alatt megcsökkent. Az oka ismét csak a megélhetési nehézségei. Tehát a legjobb szociális politika az, mely a megélhetési nehézségeit enyhíti.

A főgimnázium ifjúságának lelkigyakorlata Hamvazószerdán kezdődik. Vezetője: P. Buzna S. J. atya.

A vajdahunyadi szent Ferenc-rendiek hittanintézetében a vizsgálatok mult hét-főn folytak le. A vizsgálatokon mint püspöki biztos dr. Balázs Endre rektor elnökölt.

A három nap engesztelő szentségimáadásra, melyet Oltáregyletünk az irghas-

nővérek templomában tart, ismételten felhívjuk a hívek figyelmét.

Legényegyletünk holnap, vasárnap tartja farsangi multságát. A szinelőadás pont 8 órakor kezdődik este a Vigadóban. Pontos megjelenést kérnek.

A magyar jezsuiták névtára. A napokban hagyta el a sajtót a Jézus-társaság magyar tartományának 1913. évi névtára. Ebből derül ki, hogy a tartománynak főnöke Speiser Ferenc, tagjainak száma pedig 208, akik közül 80 áldozópap, 13 skolasztikus, 69 laikus testvér. A jezsuitarendnek Magyarországon hét rendháza van, a melyek között a legnépesebb a kalocsai kollégium 24 áldozópappal, 13 skolasztikussal és 20 páterrel. Nagyszombatban 11 páter, 16 skolasztikus és 14 fráter működik; Szatmáron 5 páter, 3 skolasztikus és 9 fráter; Pozsonyban 7 páter és 5 skolasztikus; Pécsen 2 páter, 1 skolasztikus és 3 fráter; végül Kapornakon 3 páter és 9 fráter. A többi 12 páter, 27 skolasztikus és 1 fráter külföldi rendtartományokban van elhelyezve. Az innsbrucki egyetemen 28 teológus tanul, de van egy-két magyar rendtag a belga, a francia, a portugál és a nápolyi tartomány területén is. Az egész világon összesen 27 tartománya van a jezsuitáknak, 16.545 taggal.

Nősülhetnek az állításkötelesek. A honvédelmi miniszter körrendeletet bocsátott ki, amely szerint az állítási kötelezettségüknek még eleget nem tett férfiak nősülhetésére vonatkozó tilalmat 1913. évi február 1-től kezdve esetleg újabb rendelkezésig megszünteti. Az 1913. évi január 31-ig beérkező nősülési kérvények közül csakis azok fognak érdemlegesen elintéztetni, amelyekből kitűnik, hogy a nősüldő feleknek okvetlen érdeke, hogy még a folyó évi január hóban lépienek házasságra, míg a többi kérvények mint tárgytalanok vissza fognak származtatni, mivel az állításkötelesek ezúttal minden elzetes engedély nélkül nősülhetnek.

A belpoklosok segítője. A hawaii szigetéről jött jelentés szerint belpoklosságban meghalt Damian páter utóda, Dutton József páter, aki a belpoklosokat sok esztendőn keresztül hősiessen ápolta. Dutton előkelő észak-amerikai családból származott és a polgárháborúban annyira kitűntette magát, hogy kapitány lett. A háború után vasúti hivatalnok lett, de csakhamar elcsapta magától a fényes jövőt, a protestáns vallásról a katolikus hitre áttért és belépett barátok a dominikánus kolostorba. Itt gyógyítással kezdett foglalkozni s így került kezébe Damian páter könyve a belpoklosok gyógyításáról. Ellenállhatatlan hatással volt rá és elhatározta, hogy életét ő is a belpoklosok gyógyításának szenteli. Elutazott a „nyomorúság szigetére“, amelyre a belpoklosokat számították és Damian páter maga is áldozta a szörnyű betegségeknek, még bevezethette hivatalába. Huszonöt éven keresztül élt ezen a rettenetes szigeten és az egykori kapitány igaz hősiességgel ápolta a nyomorultakat a szerzetes barátokkal és a franciskánus apáccal együtt. Egy metódista prédikátor így emlékezett meg működéséről: „Minden reggel fölveszi kék blúzát és elmegy a helyre, amelyet „műhelynek“ nevez. Faépület ez, széles verandával, ezen sok pad áll és egy tál meleg

vízold tele. Nemsokára előjönnek a lesóványozott betegek és Dutlon gyógyítani kezdi őket. Megmossa testüket, sebüket beköti, új tapasztokat ragaszt föl, mindenkihez van néhány jószágos szava, némelyeket virággal ajándékozza meg, másoknak kényelmesebb ülést ad. Egyszóval mindent megtesz, amivel enyhítheti a nyomorultak fájdalmait. Különösen a gyermekek iránt volt sok jószággal. Szegényeket korán elszakította a szülői háztól a betegség s ő pazarolta rájuk lelkének nemes kincseit, csak hogy elfeledtesse szörnyű sorsukat. A nemes páter most maga is áldozata lett a betegségnek.

Ugy, ahogy olvastuk egy pesti napilapban (nem keresztény) — adjuk a következőket. Népszaváék a következő „zsebtolvajlást” végzik:

1. Felvételi illeték.
2. Pártadó.
3. Szakszervezeti adó.
4. Előfizetés a Népszavára.
5. Előfizetés a Volkstimmere.
6. Előfizetés a különböző szaklapokra.
7. Előfizetés a Népszava kiadványaira.
8. Előfizetés a Volkstimme kiadványaira.
9. Előfizetés a különböző szaklapok kiadványaira.
10. Előfizetés a Népszava, a Volkstimme és a szaklapok kiadványainak kiadványaira.
11. Előfizetés a vezér urak egészségére.
12. Utófizetés a vezér urak egészségére.
13. Közbeeső fizetés a bulgáriai selyemtenyészés céljaira.
14. Elő-, utó- és közép-fizetés a szocialista selyemhernyók táplálására, a szocialista gázlámpák jókarbantartására, a sohamegnemtartandó tüntetések esetleges sebesültjeinek temetési költségeire, a Royal-orfeumba, a Fővárosi orfeumba, az Erdélyi borozókba, a Trenkbe, a Trinkbe. Főleg az orfeumokba, a Trenkbe és a Trinkbe. Muszáj ugyanis éjszakai gyűléseket tartani...

Mindössze ennyi címen „zsebtolvajlások” Népszaváék, joggal szidhatják tehát a kisebb zsebtolvajokat.

CSARNOK.

Az élet útjai.

Irta: Zagyva Mariska.

I

Vig nevetés, üde csengő leányhang hallatszik ki özvegy Darvasné tágas ebédlőjéből. Nem csoda, hogy így élénk a hangulat, hisz ma van a rendes heti társaság összevörösödve Darvaséknél, vagy, hogy divatosabban beszéljek, — Darvasné zsúrt adott.

— Már vége van az ozsonnának s a leányok az ifjakkal, ki erre, ki arra szerte oszlottak, legnagyobb részük a kertbe ment, hogy ott a tavasz első hírnökeiből csokrokat kössenek. Az üveges verenda a szalon, az ebédlő egyszerre, mintegy varázsütiésre csendes lett...

— De még sem! — Nem mindenki távozott el onnan. A szalon közepén fel-alá járkáló, ellentétül a többi arcokon ragyogó jókedvnek, gondolataiba mélyedve s mintha valakit várna, sétálgatott egy magas termetű 24—25 évesnek látszó fiatal ember. Alakjának imponáló erőteljesége harmonikusan illet arcának nemes, férfias kifejezéséhez.

Magas, erősen domború homloka, mély tűző fekete szemei, finom metszésű orra, izmos széles melle egy valóságos herkulusi alakká tették az ifjút.

Az egész férfias szépségű arcon elömlő nyugalom, szilárd jellem, vasakarat és mindenkefelett nemes lélekre engedett következtetni. Ő volt a városi vasgyár segédmérnöke. Alig félév óta jött a városba s ez idő alatt úgyszólván minden szabad idejét Darvaséknál töltötte.

De nemcsak a zsúrokon volt ő rendes vendég, hanem hűséges lovagja volt a bájos Darvas Irénnek minden alkalommal. Irén megyehíres szépség volt. Sugár termetű barna leány, természetre nézve hű képmása anyjának, ki hiú, rátartó, gőgös asszony volt és sokat adott arra, hogy házában úgyszólván találkozó helye van a város összes valamire való fiatal embereinek.

Özvegy Darvasné valóban nyílt házat tartott s kitünő konyhája, meg a két szép leánya nem ok nélkül vonzotta a fiatal urakat. Mert Darvasnének két lánya volt. Irén s a nála két évvel idősebb, szöke hajú, kékszemű, szende arcú Lujza.

Ő több mint fél éve távol volt otthonától, öreg nagynénijénél.

Lujzáról különben ez elbeszélés folyamán bővebben is fogunk hallani; most egyelőre ismerkedjünk meg a megyehíres szépségű Irén és daliás imádójával.

— Bakács Kálmán rokorszenves segédmérnök szerelmes volt Darvas Irénbe.

Ez éppenséggel nem olyan nagy csoda lett volna, mert minden ép szemű fiatal ember úgy találta, hogy Irénkén van mit nézni s az egész város szerelmes belé. Bakács Kálmán komolyan megszerette Irént s ez természetesen nagy különbség.

Arca nem ok nélkül volt szomorú, bánatos, midőn a társaságtól különválva a szalonban le- s felsétálgatott. Nagy tervei, merész gondolatai voltak neki e pillanatban, mit úgy szeretett volna egy résztvevő, egy szerető szív előtt feltárni.

— Nem sokáig kellett várakoznia. A kertbenlevők csakhamar észrevették távollétét s Irén pár perc alatt a szobákban termelt s hangosan kiáltozva: — Bakács úr! — Kálmán! — Itt van!?

A következő pillanatban egymással szemben állott a két szerelmes. Mert, hogy Irén is szerette Kálmánt ezt kétségbevonhatatlanul bizonyította minden alkalommal, nem egyszer figyelemben részesítette őt udvarlói fölött. S hogy ez a vonzódás, milyen erős, milyen tartós volt, megmutatta a jövő.

— Bakács midőn szemben állott gondolatainak tárgyával, kissé izgatottabb lett s nemes arca az érzelm hevében élénk pirba borult.

— Itt vagyok, Irén! — Látja éppen magát vártam s jó jelnek veszem, hogy szívem gondolatát megsejtve, értem jött.

— Az angyalok hozták ide édes Irén-

kém, mert hidje el, szívem összes vágya az volt, hogy most egyedül, tanuk nélkül beszélhessek veled.

— Hat hónapja, hogy itt vagyok a városban s azóta csak egy házhoz járok, csupán egy leányt ismerek. Irén — azt hiszem, főlöseges azt szavakkal mondanom, mit szívem és tekintetem oly régen elárult; Nem, édes Irénkém, nem mondom én magának, mint mások annyian, hogy szeretem. — Szeretnem jobban, mint életemet! — Hiszen ezt érezni kell. — Egy fél év alatt meggyőződhettem vonzalmamról s hogy bebizonyítsam, hogy ez a szeretet igaz, becsületes és tartós vonzalom, mely egy életre szól, bár szívem vérzik, távozzom e városból; elmegyek, igen — elmegyek, — ne legyen sáppadt Irénkém — ne ijedjen meg; — mert azért megyek el, hogy visszajöhessenek s akkor nyíltan is kimondhassam azt, mit most szívemben rejtve őrizhetek.

— Talán hosszabb ideig leszek távol, — úgy lehet három, vagy négy év; de Irénkém a szerető szív az idők muló, változó napjaival is csak ugyanaz marad: hűséges. Jelenlegi állásom nem alkalmas arra, hogy szívem vágyait valóra válthassam. El kell mennem valamelyik nagy világvárosba, hol működésemnek tágabb tere nyílik s ha Isten is úgy akarja, visszajövök. — Esküszöm, hogy visszajövök, mert szívemben csak egy érzelem él, mit nem téphet onnét ki soha senki, s hogy ez vissza fog vezetni ide, hol oly sok boldog órát töltöttem, azt tudom: — de vajjon remélhetek-e, — megvalósíthatom terveim? — Irénkém! — Mondjon csak egy biztató, bátorító szót; mert ettől függ életem sorsa!

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

B. Illetékes helyen tudakozódván, arról értesülünk, hogy már folyamatban van, a kultuszminisztériumban az előjegyzettek nagy száma miatt azonban késedelmet szenved. Főlöseges azért most a nyilvánosság előtt megbolygatni. Pár sort kerestem — nihil!

Újtsánd. Lágymit mindenfelé a sziveket. Azt hiszem részben sikerül. A száma 70,598.

M. J. Kásson. 1. Budapest VIII. Mária-utca 25. 2. A könyv címe: Dissertatio de Sanctitate Matrimonii Vindicata etc. D. Maurus Bernardus Nardi Romae. Desclée. Palazzo Doria. Ára 4-80 K. Megrendelheti a Szent István-Társulat által. 3. Cholnoky előadását bővebben nem lehet kapni. 4. Egyenesen forduljon Magyarihos. Jóravaló ember. Ajánlom.

Torda. Bármikor szívesen látom. Még a déli vónattal haza is mehet. A kápo'na is várja. Csak ele zse.

Pályázat.

Zabola róm. kath. fiókhitközség egyháztanácsa az elhalálozás folytán megüresedett kántori állásra február 15-ig pályázatot hirdet. Jövedelme készpénzben különböző forrásokból: 810 korona, 3 szoba, konyha és kamarából álló uri lakás, melléképülettel és 1/2 holdnyi kerttel.

Kötelességei díjlelt szerint. Próbán megjelent és kinevezettek vasuti költsége megtérül. A próbaév letelte után fizetésjavításra számíthat.

Pályázhatnak tisztán kántori oklevél-

lel bíró egyének, vagy ifjabb kántori oklevéllel bíró nyugalmazott tanítók.

Felszerelt kérések az imecsfalvi (Háromszék vm.) plebánia hivatalhoz küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Egyháztanács.

Főtisztelendő vevőimet

tisztelettel értesitem, hogy a

Relations-nyomatványok

I—V-ig elkészültek és a mai napon expediálni fogjuk, a többiek pedig a jövő hét folyamán nyerne elintéztést.

Illő tisztelettel:

Lyceum-nyomda
(Schäser)

Katholikus családok lapja!

„ÉLET“

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák** és **cimádák**, **papi civil öltönyök** előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék velumok, baldachinok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karíngék, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat**, mint **ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegysék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

Ajánlkozás.

55 éves magányos ember, aki 10 évig volt kántor és tanító, ajánlkozik kántornak **legszegeyebb filiális helyre** a legesekeylebb fizetés mellett is. Címe: Magyar y Dénes máv. nyug. pályafelvigyázó Gyulafehérvár.

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-
É siv és founéros butormunkát,
S portalé és boltberendezést,
Z úgyszintén javításokat is el-
I fogad. Szállit és lerak tölgy
T és bükkparketát. Árjegyzék szerint vendéglői, irodai és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Lelküismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Hirdetések felvételnek a Kiadó-hivatalban.

GÉPOLAJ!

Értesítés! Legközelebb üzembe jön **Amerikai rendszerű gépolajgyáram.**

E nemben s ily módon **legelső az egész ország területén.** Mindenfajta gép- és henger-olaj minden minőségben.

BENZIN fogyasztók

figyelmét ezuton vagyok bátor ujonnan épített s a modern technika legújabb vívmányainak meg- **benzinrektifikáción-ra** felhívni. Ezen telen felszerelt készülek segítségével legelső minőségű finomított és kétszer tisztított, **motorbenzint, automobilbenzint, foltisztóbenezint** (több minőségben, teljesen szagtalanul, gyógytári célokra is, továbbá **gazolint** (világítási célokra), **hidrúrt** (gázfejlesztésre), **extraktós benzint** és **terpentinpótlékok** gyárthatok, mely előrendű termékeimet mérsékelt áron, pontos és gyors kiszolgálás mellett ajánlom tisztelt vevőimnek. — Legfinomabb **király- és szalonpetroleum!** Mindennemű ásványolajtermékek; **motorhajtó olajak, mozdonyfűtő- és gépkenő-olajak!! — Tűzelő olajak!!**

BARUCH-JEREMIAS
kőolajfinomítógyára Maros-Vásárhely.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal

mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.:

oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély-korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálók.

Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULA FEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai cikkekben, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Linotyp betűszedő- és más új gépekkel felszerelt könyvnyomdájában mindennemű nyomtatványok kifogástalan minőségben versenyképes árak mellett készíttetnek.

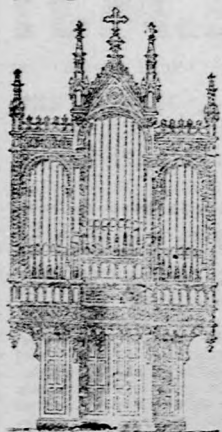
Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyóirat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t. egyháztanács tudomására hozni, miszerint

orgona- és harmonium-építő
műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona-építést is elvállalni. Bárminemű javításokat átalakításokat jutányos áron, pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos
viaszgyertya gyárosnál
NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

240 K., 320 K., 4 K., 5 K., II.